

Divadlo
ALDENTE

J A M U
J A M U

Divadelní fakulta

KAREL JAROMÍR ERBEN

ZLATÝ KOLOVRAT

INSCENAČNÍ TÝM

Režie: Jitka Vrbková
Hudba: Tatiana Kazanovič Poulíková , Barbora Zuchová, Markéta Břundová
Scénografie: Zuzana Hejtmánková, Tomáš Madro
Kostýmy: Kateřina Dvořáková, Alice Šindelářová
Světelný design: Tomáš Král, Vendula Kacetlová, Jitka Vrbková
Produkce: Vendula Kacetlová

OSOBY A OBSAZENÍ

Král: Martin Kříž
Králova družina: Josef Beránek, Martin Polišenský, Václav Šarkózy
Dornička: Zuzana Filoušová
Dornička – nohy: Monika Pekařová
Dornička – ruce: Kristýna Kučerová
Dornička – oči: Barbora Šotkovská
Zlá matka: Filip Teller, Martina Trusková, Eliška Vrbková
Zlá sestra: Iveta Kocifajová
Stařeček: Jakub Zahálka
Pachole: Hana Bartoňová
Vypravěč: David Tchelidze
Muzikanti: Tatiana Poulíková Kazanovič nebo Iveta Kocifajová a Jitka Vrbková, Barbora Zuchová nebo Marie Hnyková , Markéta Břundová
Ženy: Nikola Havránková, Jitka Vrbková

Premiéra: 12. srpna 2020 v 21:00; fara v Lechovicích u Znojma a její blízké okolí

ZLATÝ KOLOVRAT A DIVADLO ALDENTE

Důvody pro výběr titulu pro daný soubor mohou být velmi rozličné. Ne jinak tomu bylo v divadle Aldente, kde mají Zlatý kolovrat „na svědomí“ hned tři důvody:

1. DŮVOD NÁHODNÝ ANEB COVID

Původním plánem bylo nazkoušet v srpnu 2020 v prostorách fary lechovického kostela site-specific projekt s účastí zahraničních umělců. Kvůli pandemii byla však zahraniční spolupráce velmi nejistá záležitost, a tak se soubor včas rozhodl plán zrušit a změnit: zachovat lokalitu a částečně i site-specific charakter projektu, ale místo mezinárodní pečeti dát naopak projektu pečeť ryze českou a národní. Tak vznikla první indicie vedoucí nakonec až k Erbenovi.

2. DŮVOD OSOBNÍ ANEB SVATBY A RE-SVATBY ČLENŮ DIVADLA ALDENTE

Mnozí herci našeho divadla, ti, kteří mají Downův syndrom, velice touží po lásce a po svatbě, a je zcela běžné, že si na divadelních soustředěních na svatby také hrají. Ne vždy ale „manželství“ vydrží a často se hned další den musí konat „re-svatba“, tedy svatba opravná, kdy si berou zase někoho jiného. Jestli tedy existuje literární předloha, kde jsou hned dvě svatby (svatba a svatba opravná), pak se zdá, že je to skvělý titul právě pro náš herecký soubor.

3. DŮVOD DRAMATURGICKÝ ANEB HEREC S DOWNOVÝM SYNDROMEM A ARCHETYP ČISTÉ LÁSKY

Pro herectví herců s Downovým syndromem je typická schopnost být tady a teď v tomto okamžiku a své vnitřní pocity ukazovat divákovi v jejich nahotě. Zdá se, jakoby herci jednotlivá představení spíše „žili“ než „hráli“.

Profesionální herci bez handicapu umějí zpravidla modifikovat svůj projev, umějí se hodnotit a kontrolovat a naopak se neumějí nehodnotit a nekontrolovat: divákům proto předávají svůj vlastní prožitek cenzurovaný a po kapkách. Navenek ukazují jen část svého já.

Pokud tedy potřebujeme ztvárnit milostnou dvojici a jejich čistou lásku, v podání herců s Downovým syndromem si můžeme být jisti, že tato láska bude opravdová a nehraná. Obzvláště pak vynikne v kombinaci s falší a přetvářkou zlé sestry, když tuto sestru ztvární herečka bez Downova syndromu.

Naše milostná dvojice je půvabná, ale nevypadá jako vystřižená z módního časopisu. Král Martina Kříže není urostlým mužem s pevnou chůzí a hlasem, ale má v sobě mužskou energii, která neobalena do módního obalu je o to pravdivější a výraznější. Dornička, v našem případě v podání čtyř dívek (hlavní Dornička a dívky, které představují její nohy, ruce a oči), nemá pohyby baletky, ale její tanec má díky hlubokému prožitku zvláštní dívčí půvab. Jinakost pohybů a řeči nás nutí opustit vnějškové hodnocení a soustředit se na to, co je uvnitř a společné všem lidem. Herci s Downovým syndromem jsou herci archetypů.

ERBENOVA KYTICE

Erbenova *Kytice*, původním názvem *Kytice z pověstí národních*, byla vydána v roce 1853 a zcela jednoznačně patří mezi stěžejní díla české literatury národního obrození. Sbírká třinácti balad vychází z lidové slovanské tradice, míchá pohanské i křesťanské prvky. Oproštěna od dlouhých popisů a nadbytečných slov uchvacuje zejména rychlým dějovým spádem. Pro svoji dramatičnost, archetypálnost a vizualitu je často vyhledávána divadelníky i filmaři.

Kytice se soustředí na ženy: ty jsou v mnoha baladách hlavními postavami. Častým tématem je také mateřství. Děj zpravidla rozpohybuje něčí vina, za kterou pak následuje neúměrně velký trest: většina balad má až hororový nádech a končí velmi špatně.

Zlatý kolovrat je v tomto ohledu výjimkou: děj je sice také pohádkově-hororový, ale končí šťastně. Trest pro macechu a její dceru je sice krutý, ale rovný s tím, co samy provedly.

Zvukomalebná slova ve Zlatém kolovratu navíc pomáhají nejen rytmu verše, ale také spádu děje:

*A před chalupou z koně hop,
a na chalupu klop klop klop!*

Verše se často opakují v drobné obměně – např. „prodej“ kolovratu, přesličky a kuželíčku probíhá vždy stejným způsobem s takřka identickými verši. Třikrát musí pachole znovu ke královskému dvoru a po třikráte se posléze také točí zlatý kolovrat a oznamuje králi pravdu o tom, co se přihodilo. (Mimochodem - točení zlatého kolovratu popisuje Erben, mistr zkratky, opět pouze zvukomalebným slovem *vrrr vrrr*). Opakování metaforicky odkazuje ke kolu; ke kolu kolovratu, které se točí podobně jako melou Boží mlýny.

Zlatý kolovrat je archetypálním příběhem o čisté lásce, která se potká s falší, a nakonec zvítězí.

DĚJ ZLATÉHO KOLOVRATU

Král potká na vyjížďce krásnou dívku Dorničku, vzplane k ní láskou a chce se s ní oženit. Její nevlastní matka mu však místo Dorničky nabídne svou vlastní dceru – tu však král odmítá. Macecha s vlastní dcerou Dorničku vystrojenou na svatbu v lese zabijí. Tělo tam ponechají, s sebou si vezmou její oči, ruce a nohy. Nevlastní dcera se převlékne za Dorničku a král se s ní ožení. Po svatbě odjíždí král do války a svoji novou ženu zanechává dočasně samotnou.

Mezitím tajemný stařeček najde mrtvé tělo a odnese ho do jeskyně. Poté vyšle pachole, aby vzalo zlatý kolovrat, kužel a přeslici a nabízelo je na zámku. Kupní cenou nemá být nic jiného než nohy, ruce a oči. Královna - falešná Dornička - po kolovratu zatouží. Nařídí proto matce, aby Pacholetí prodala nohy, ruce a oči. Stařeček ve své jeskyni postupně Dorničce vrací život.

Král se vrací z války a vítá svoji ženu. Ta se chlubí, že z lásky k němu koupila zlatý kolovrat. Král přikáže, aby předla. Jakmile však žena začne příst, kolovrátek začne mluvit a poví vše, co se odehrálo. Jak to král uslyší, jede do lesa a hledá, až najde Dorničku. Ožení se s ní a falešnou ženu s macechou vyhodí. Ženy utíkají do lesa, kde je roztrhá dravá zvěř.

DIVADLO ALDENTE

Jsme divadlo, kde se setkávají mladí herci a autoři s Downovým syndromem a profesionální divadelníci bez handicapu. V tomto spojení (dialogu) vidíme šanci vytvářet profesionální inscenace se svébytnou divadelní poetikou. Máme za to, že lidé s Downovým syndromem mají ojedinělé vidění světa a specifické performativní dovednosti.

Společně jsme tu od toho, abychom se vzájemně obohacovali a spojili naše životní zkušenosti a náš osobní pohled na svět v něco, co bude přesahovat každého z nás.

Více se o nás dočtete na www.divadloaldente.cz

PODĚKOVÁNÍ

Činnost Divadla Aldente je podporována Statutárním městem Brnem.

Inscenace vznikla ve spolupráci s Divadelní fakultou JAMU v Brně. Tento projekt je spolufinancován se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci Programu Éta.

Za vydatnou pomoc a podporu děkujeme Marku Váchovi, Úsměvům, Veronice Bartoňové a mnoha dalším.

Autorkou komiksu je Martina Nováková. Autorkou textů v programu je Jitka Vrbková.

T A
Č R

B | R | N | O